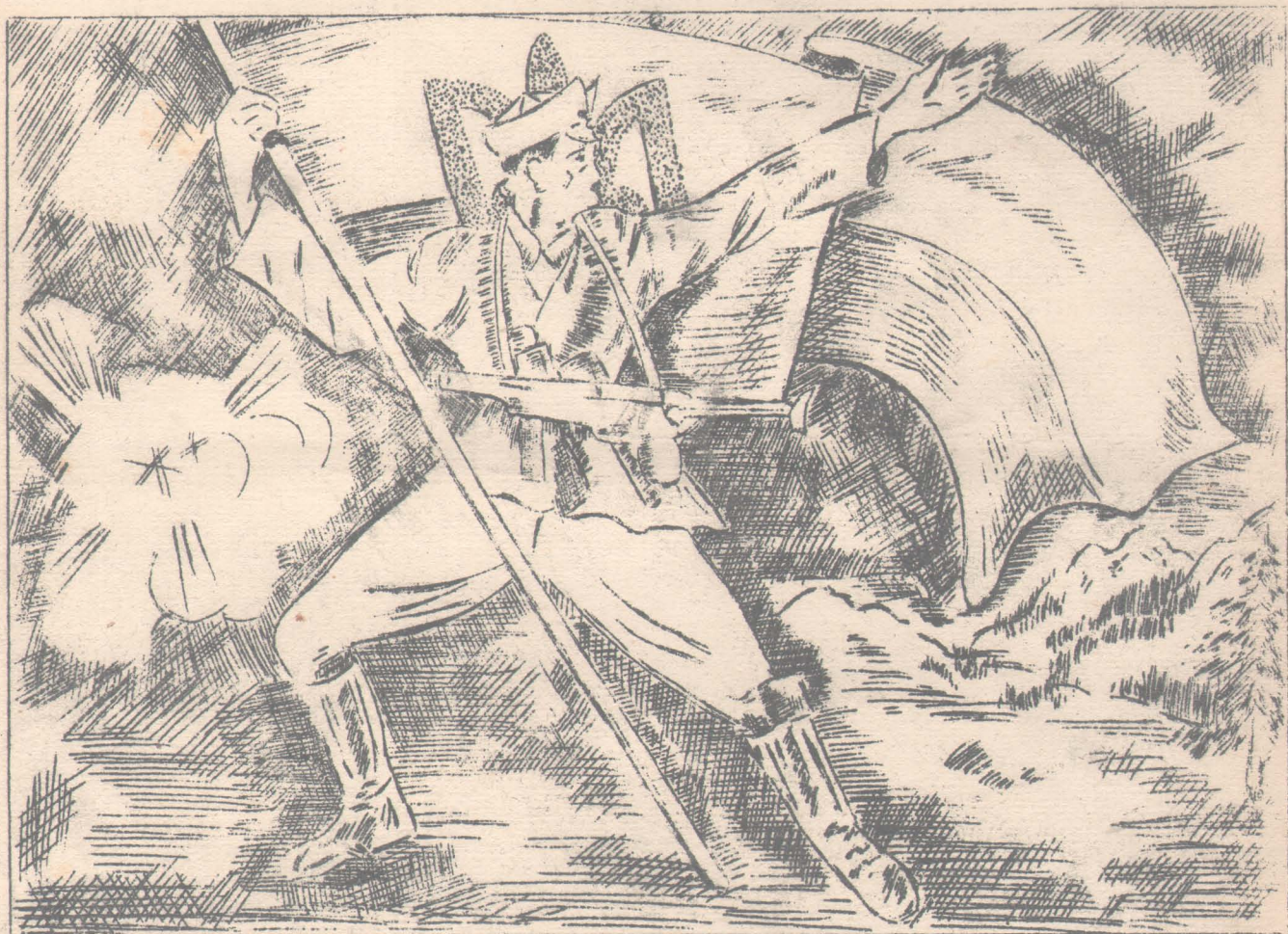

Воля Народом! Воля Людині!

За Українську Самостійну Соборну Державу.

ТРИРОКИ БОРОТЬБИ У.П.Д.

1943 Березень - Квітень 1946

ХАЙ ЖИВЕ ОБ'ЄДНАНИЙ В БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД !
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ !
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ !
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОБОРНА ДЕРЖАВА !
ХАЙ ЖИВУТЬ САМОСТІЙНІ ДЕРЖАВИ ВСІХ НАРОДІВ !

На чужині

1946

Аркадій Тис

Перестаньте бути ЧЕРВОНИМИ

В серпні 1942 р. почали діяти на Волині й Поліссі перші озброєні відділи ОУН. Не вважаючи на те, що саме на осінь 1942 р. припадає хвиля небувалого до цього часу німецького терору в Україні й що Німеччина була тоді на найвищому щаблі воєнних успіхів, гасло збройної боротьби з німецьким окупантом знайшло колосальне захоплення серед найширших мас народу. При активній підтримці народу боєві відділи комплектувалися зразу виключно членами Організації поповнюються поступово людьми, що не належать до Організації. В результаті цього умасовлення військових відділів та приєднання всього населення до співпраці у збройній боротьбі з німцями переформовуються військові кадри ОУН в березні 1943 р. в Українську Повстанську Армію. З того часу УПА організовує, оформляє й керує збройною боротьбою українського народу.

Хто знає хоч небагато, що таке повстанська боротьба бездержавного народу проти сильних державних апаратів, для того сам факт, що ця боротьба продовжується вже 3 роки, говорить дуже багато. Цей факт повинен би застановити серйозніше підходити до боротьби, яку веде УПА, навіть найбільш впертого скептика, чи противника революційних методів у політичній боротьбі.

Власне серед українців таких скептиків не бракувало й не бракує, як не бракує противників УПА, які всякими, навіть нечесними методами, пробують, коли не поборювати, то бодай поменшувати її значення. Саме круги таких людей постійно ворожили, що УПА довго не втримається, що вона зокрема не зможе продовжувати своєї боротьби під більшовиками. Тимчасом наперекір усім ворожбитам УПА, образиво кажучи, пережила і німців і не розлетілася від приходу більшовиків. Показалось далі, що УПА успішно протиставилась більшовикам не лише тоді, коли вони мали зв'язані руки на фронтах. Припинилися уже давно фронтові дії червоної армії, а більшовикам таки по сьогоднішній день не вдалося не то, що зліквідувати, але й послабити УПА.

Для вірної оцінки УПА потрібно не лише об'єктивності, але й правильного підходу. Було б дуже не вірно розцінювати її, як виключно військове явище, бо УПА в певній мірі військова, як і політична формація. Вона є не тільки результатом і завершенням дотеперішньої політичної боротьби українського народу, але її логічним продовженням. Власне УПА є може найбільш класичним підтвердженням відомої формули про те, що війна - це продовження політики іншими засобами.

Розвиток української політичної думки та ріст політичної активності широких народніх мас довів у результаті до ясно сформульованої політичної сили. Обидві ці політичні ідеї були стимулом для створення нової політичної організації - ОУН. Її появу треба розглядати, як новий етап у політичному житті народу.

З появою ОУН не зникли, щоправда, існуючі до того часу політичні партії, однак яким стало зразу, що вони вже свою роль сповнили і вже догорають.

Вибух другої світової війни створив нові досить тверді умовини для політичної роботи. Є фактом, що життєву пробу витримала тільки ОУН, всі інші політичні партії перестали взагалі існувати. З 1939 року по сьогоднішній день ОУН має в краю монополічне становище. Це становище здобула вона не шляхом узурпації, чи ліквідації інших партій, як це діється інколи в державах. Концентрація всіх здорових політичних елементів в одну революційну організацію

пройшла в нас без особливих гострих політичних конфліктів. До цієї концентрації вело українську суспільність саме життя. Створені окупантом тверді умовини тільки прискіпили природній процес консолідації. Роля ж людей у цьому процесі така, що вони розуміли, або не розуміли ходу подій, вміли, або не вміли виконати своє завдання.

Ставши одною, єдиною організованою політичною силою в Україні, ОУН є репрезентантом, організатором і керівником усієї політичної боротьби українського народу. Тому їй не приходиться дискутувати про компетентність, чи некомпетентність націоналістів керувати політичною боротьбою українського народу. Говорити можна хіба тільки про те, чи націоналісти правильно виконали своє історичне завдання, чи ні.

Німецько-більшевицька війна й прихід в Україну німців сколихнули широкими масами народу до дна. Коли ж німці стали реалізувати свою колоніальну програму, то це зокрема створило загрозливе положення для кожного громадянина України. Грабунок хліба, організований голод, безробіття, вивози на каторжні роботи в Німеччину, все це було заплановане не на поневолення, а на знищення українського народу. В політичній роботі того періоду мало було назвати речі по імені. Перераховувати всі кривди та нарікати на окупанта. Народові треба було показати вихід із важкого положення. Звичайно, піддаватися пасивно німецьким експериментам було б самотубством. Тому ОУН почала організувати активний спротив, саботувати хлібоздачу й вивози на роботу. Це зразу поставило в конфлікт з окупаційним апаратом великі маси народу. Коли ж німці почали застосовувати репресії, повстала потреба організувати оборону всіх загрожених людей.

Функції оборони прийняли на себе членські кадрові відділи, хоч з самого початку цією акцією були зацікавлені широкі маси. Починати треба було одначе найбільше виробленим і дисциплінованим елементом, здібним перенести всі початкові труднощі й ризик. Перші бої, пролита кров і жертви життя освятили боротьбу й поставили її в очах народу на належній висоті. Моральне довір'я мас до організації було закріплене назавжди. Ніколи не вдалося німцям, не вдається й більшовикам вбити клин між масами й організацією. Організація здобула собі тверду політичну позицію, на якій могла будувати дальші пляни. Переборовши при активній підтримці мас всі початкові труднощі боротьби, почала Організація поширювати свої дії, поповнюючи військові відділи безпартійним елементом. Цей елемент приходив уже на готовий ґрунт і швидко вкладався у створені практикою форми, не вносив розладу й хаосу, бо набір нового елемента відбувався планово. Перехід до масових форм боротьби відбувався без організаційних і політичних потрясень. Пів року боротьби було використано для опрацювання організаційних форм повстанського руху й тактики повстанської боротьби.

Масовий приплив у повстанські відділи безпартійного елемента та людей, що раніше належали до інших політичних організацій, був такий великий, що відсоток націоналістів в загонах зменшився до 10-15, а то й нижче. Таким чином військові кадри ОУН перетворилися у всенародні повстанські загони. Аналогічне явище відбулося теж і в старшинському складі. Новими людьми поповнялися окружні штаби й головний штаб. Так поширений організований повстанський рух прийняв назву Українська Повстанська Армія.

Виростаючи органічно на базі військових відділів ОУН, УПА прийняла єдину існуючу на той час політичну платформу — платформу ОУН. Інакше бути їй не могло. Одність політичних і військових дій пройшла знову органічно, прийшла, як результат довершеної природньо-політичною єдності.

Не маючи в середині політичних розбіжностей, конфліктів і роздору, мали керівники УПА багато заощадженого часу й енергії та могли їх успішно зужити для поширення й поглиблення політичного

змісту, та військових форм нашої визвольної боротьби. Становище було ще й тим корисне, що не лише в середині УПА, але й в середині народу панувала одність думки. УПА подібно, як раніше ОУН у політичних, мала монополює становище у військових діях.

Скільки німці не зужили часу, грошей і енергії на те, щоб занархізувати відносини в Україні, їм таки не вдалося. У листівках до українського народу вони все писали, що не весь народ вибрав шлях "бандитизму", а далі, — що й серед "бандитизму" немає єдності, — це веде їх до катастрофи. Вони писали, що немає одного повстанського руху, є лише дії окремих "отаманів", перераховуючи при цьому всі відомі їх прізвиська бувших політичних лідерів, видумуючи нові опереткові прізвиська неіснуючих "отаманів", щоб тільки ввести в заблудження українське громадянство. Але насправді їм не вдалося підготувати ні одного "отамана", щоб могли його протиставити УПА.

Каштовна лекція ославленої "отаманщини" 1919 року не пройшла даром, давши позитивні результати. Український народ виявив у наші часи стільки здорового інстинкту й політичного розуму, що це звелось внівець всі провокативні заходи і німців і большевиків. В цьому якраз один із основних елементів, які творять силу нашої сучасної боротьби.

Збройна акція в Україні в 1942 р. зродилась з потреб самооборони. На даному етапі політичної боротьби тактика оборони була зрозуміла й оправдана. Коли політичні дії довели до безпосереднього удару з окупантським апаратом, то за словом мусіло з нашої сторони прийти діло. Пропагандивна акція проти хлібовдачі, чи виїзду на роботи викликала не лише пропагандивну, але й терористичну й репресивну акцію ворога. Обмежитися нам тільки пропагандою, значить стати на пів дорозі... Це було б інтерпретоване й широкою масою і ворогом, як наша слабкість. Таке розуміння нашої тактики викликало б у власного народу заломання й зневіру ворога впевнило б у його силі й розвухвалило б. На терор ворога мусіла відповісти наша зброя. Немає нічого більш шкідливого у політичній роботі, як нерішучість і брак відваги. При цих хибах навіть найбільшу силу можна змарнувати й розтратити. Навпаки, рішучою дією й відвагою можна у великій мірі зрівноважити матеріальні недомогання. В цьому відношенні тактика політичної боротьби рішуче нагадує військову тактику. В цьому питанні теж секрет, чому провід ОУН П.-З. Земель, щоби кликати народ весь до боротьби, кинув спочатку в бій власні кадри. Тільки вони могли виявити максимум фанатизму, бравури, відваги й рішучості.

Перші збройні дії заскочили ворога. Він психічно був на них неприготований. Карельні відділи, що досі безкарно гуляли по селах і робили всякі безчинства, зустрінувшись несподівано з кулеметним вогнем, падали в паніку й хаотично розбігалися. Не витримувала й німецька поліція, при звичаєна виконувати найжорстокіші практики на безборонному цивільному населенню. Склалось зразу таке положення, що німці, ніби й атакуючи, перейшли насправді до оборони. Вони, щоправда, роблять далі терористичні випадки на села і то тільки більшими відділами, але думають поважно над організацією власної безпеки. Не чується певно в малих районних містечках, стягаються на ніч до більших окружних міст, обводять їх кільчастим дротом і окопами.

Щоб відібрати їм охоту на терористичні випадки, необхідно поставити їх у таке положення, щоб мусіли думати в першу чергу про власну оборону і мали мінімум часу для інших справ. Сама логіка підсуває, отже, перехід від тактики оборони до наступу. Коли ж практика виявила, що є об'єктивні можливості для військового наступу, то з цього поробила відповідні висновки політика. Провід ОУН рішає, що накрив час, в якому можливо й необхідно надати збройній боротьбі з німцями вже не характер оборони українського народу, але оформити її, як боротьбу за здійснення максимальної політичної програми, тобто за здобуття Суверенної Української Держави.

Це може статися тільки збройним зусиллям цілого українського народу. Березневий заклик Кравого Проводу ОНУ Північно-Західніх Земель щодо збройної боротьби за Українську Державу, має якраз ось таку політичну генезу.

УПА виступає вже з самого початку як наступаюча сила. Її дії самооборонні - це вже лиш незначна й неістотна частина завдань. Ці завдання зрештою були швидко вилучені й віддані окремій формації - тереновим відділам самооборони. Сама ж УПА приймає на себе завдання кадрів майбутньої нормальної армії. В повстанських загонах йде відповідна організаційна перебудова. Велику вагу ставиться на вишкіл підстаршинських і старшинських кадрів, технічні вишколи і т.п. Організується різного типу школи й курси, до яких ангажується на інструкторів найкращих фахівців. Основною ціллю цієї великої роботи є, зробити УПА^а здібною поширитись у відповідний момент до таких розмірів, яких вимагатимуть обставини. Ставка пішла на здібність до максимального поширення. Щоб мати відносний спокій і можливість праці, УПА викидає німців з терену, опановує районні центри, збільшовуючи німців у більших центрах. Поза кількома містами вся територія Волині й Полісся опиняється під владою УПА. На цій території організується господарське життя, адміністрація, шкільництво. В міжчасі мінються зовнішньо-політичні події. Заатакована на Заході Німеччина, починає здавати свої позиції на Сході. До України наближується червона армія, а з нею большевицький режим. Стає ясним, що розпочату боротьбу проти німців прийдеться продовжувати проти большевиків.

В обличчі боротьби з новим ворогом - УПА робить перегляд своїх дотеперішніх позицій. У військовому відношенні перед нею стоять завдання приблизно ті самі, що в боротьбі з німцями. Інакше стоїть справа в ділянці політичній. Оцінюючи большевизм, як явище в першу чергу політичне, УПА готується до того, щоб розгорнути широкий наступ політичний. Для цієї справи зроблено дуже багато вже під німцями. Зударяючись на півночі Полісся доволі часто з червоними партизанами, УПА почала вести серед них політичну пропаганду. В листівках до червоних партизан роз'яснювалось політичну програму УПА, чому вона бореться проти німців і большевиків та який лад прагне збудувати на руїнах імперії. Політична акція серед червоних партизан давала добрі результати, вона їх не тільки демобілізувала, але й переставляла на протибольшевицькі позиції. Нпр. в добровицькому районі політично освідомлений червоний партизан, перейшовши на сторону УПА й виявивши похрибці розташування і озброєння червоного загону, що таборував в укріпленому недоступному багнистому терені, допоміг ліквідувати його майже без бою. Подібних випадків було більше. Так само багато ненімців, які в різний спосіб попали в німецьку армію, чи її допоміжні формації, зустрінувшись з політичною програмою УПА, починали активно симпатизувати з нею. Це виявилось в цінних інформаціях про пляновані німцями терористичні акції, розташування й озброєння німецьким сил і т.п. Післані німцями проти УПА такі частини звичайно не вступали в бій з нашими відділами, але переходили на нашу сторону.

Таким чином ряди УПА почали поповнюватися неукраїнцями, переважно представниками народів Східньої Європи й Азії. До УПА зголошувались теж часто представники середньо- і задіньо-європейських народів, як нпр. вивезені на роботи в Україну полонені французи, бельгійці, серби й інші. Бували відокремлені випадки, що й німці настроєні вороже до гітлерівського режиму, вбивали німецьких ляндріртів, комісарів, чи поліцистів і зі зброєю в руках переходили на сторону УПА. Видвигнуті на II. Великому Зборі гасло - "воля народам і людині" та концепція спільного фронту поневолених народів знайшли в УПА свою практичну реалізацію. Боротьба УПА проти німецьких і російських імперіястів за Українську Державу вкладається у широну програму революції поневолених народів за новий політичний лад у світі, а передусім на Сході Європи. У цій боротьбі український народ

знаходить надійних друзів і союзників у всіх поневолених Москвою і Німеччиною народів, які розуміючи гаразд, що боротьба українського народу проти імперіялістів, це рівночасно боротьба за справу всіх поневолених Берліном і Москвою народів.

Літом 1943 р. переходить УПА глибокий процес організаційної перебудови. Українська Народня Самооборона в Галичині переходить від оборони до наступу, приймаючи назву УПА - Захід. Волинська-поліська УПА - Північ і Галицька УПА - Захід підпорядковані спільному штабові й одному командирові. Цей же то час твориться третя територіяльно-організаційна одиниця УПА - Південь в областях вінницькій, дніпропетровській, кіровоградській, одеській. Таким чином в серпні 1943 р. охоплено було організованими повстанськими діями 14 областей України.

Політичний і пропагандивний відділи УПА розрабляють політичну плятформу й програму, опрацьовують серії маніфестів, листівок, публікацій на різних мовах: українській, російській, чеській, азербайджанській, грузинській, білоруській, французькій, німецькій. Бійці тої самої національності, розсипані по українських землях, стягаються у свої окремі національні відділи. Цими відділами керує покищо військово й політично Штаб УПА. Але вже на I. Конференції Поневолених Народів Східної Європи й Азії в днях 21-22 листопада, у якій взяли участь представники 13-ти народів, вирішуються ці питання так, що для політичного керівництва революційною боротьбою народів Східної Європи й Азії при Штабі УПА створюється комітет поневолених народів. Штаб УПА керує організаційними справами й військовими діями всіх національних відділів.

Перебування в Україні національних відділів поневолених Москвою народів вважається тимчасовим. Основним їх завданням є перетворитися у самостійні повстанські армії й передістатися у свої батьківщини, щоб там піднести свої народи до боротьби з російським імперіялізмом за здобуття власних самостійних держав.

На звільнених від німців теренах УПА перебрала на себе всі функції державної влади. Відповідні референти штабів УПА зайнялись організуванням окремих ділянок життя. Червоний Хрест сповняє санітарну службу не лише у військових відділах, але й серед усього населення. Освітні референти організують шкільництво початкове й середнє, опрацьовують програму навчання. Під керівництвом штабів УПА організовується адміністрація й судівництво, налагоджується економічне життя.

життя показало, що для завершення збройної боротьби українського народу та для керівництва усіма ділянками народнього життя потрібний всенародній керівний законодавчий і виконавчий центри. За ініціативою УПА в червні 1944 р. відбувся всеукраїнський з'їзд представників активних політичних середовищ, представників УПА та окремих чільних громадських і політичних діячів, на якому створено Головну Українську Визвольну Раду - як революційний парламент. На З'їзді створено секретаріат, що виконує завдання революційного уряду.

Так переорганізована УПА прийняла безпощадною військовою й політичною боротьбою большевиків, що вертались в Україну в результаті німецької поразки. Для успішної боротьби з большевиками пороблено всі необхідні політичні й організаційні приготування. У цій боротьбі тільки чисельний і технічний моменти працюють у користь большевиків. Коли б до цього долучився ще й час, тоді большевики в кращій ситуації. Коли ж час мирної передишки на зовнішніх фронтах буде короткий, тоді питання, яка рана буде для большевиків смертельною - зовнішня, чи внутрішня, не таке просте до вирішення.

Тим, що схильні воєнні шанси оцінювати лише цифрами літаків, танків і гармат, треба б обов'язково поробити висновки з факту, що німців у Франції знищив в різній мірі наступ аліантів ззовні, як і наступ французьких повстанців з середини. Так було з німецькою

знаходить надійних друзів і союзників у всіх поневолених Москвою і Німеччиною народів, які розуміючи гаразд, що боротьба українського народу проти імперіялістів, це рівночасно боротьба за справу всіх поневолених Берліном і Москвою народів.

Літом 1943 р. переходить УПА глибокий процес організаційної перебудови. Українська Народня Самооборона в Галичині переходить від оборони до наступу, приймаючи назву УПА - Захід. Волинська-поліська УПА - Північ і Галицька УПА - Захід підпорядковані спільному штабові й одному командирові. Цей же то час твориться третя територіяльно-організаційна одиниця УПА - Південь в областях вінницькій, дніпропетровській, кіровоградській, одеській. Таким чином в серпні 1943 р. охоплено було організованими повстанськими діями 14 областей України.

Політичний і пропагандивний відділи УПА розрабляють політичну платформу й програму, опрацьовують серії маніфестів, листівок, публікацій на різних мовах: українській, російській, чеській, азербайджанській, грузинській, білоруській, французькій, німецькій. Бійці тої самої національності, розсипані по українських землях, стягаються у свої окремі національні відділи. Цими відділами керує покищо військово й політично Штаб УПА. Але вже на I. Конференції Поневолених Народів Східної Європи й Азії в днях 21-22 листопада, у якій взяли участь представники 13-ти народів, вирішуються ці питання так, що для політичного керівництва революційною боротьбою народів Східної Європи й Азії при Штабі УПА створюється комітет поневолених народів. Штаб УПА керує організаційними справами й військовими діями всіх національних відділів.

Перебування в Україні національних відділів поневолених Москвою народів вважається тимчасовим. Основним їх завданням є перетворитися у самостійні повстанські армії й передістатися у свої батьківщини, щоб там піднести свої народи до боротьби з російським імперіялізмом за здобуття власних самостійних держав.

На звільнених від німців теренах УПА перебрала на себе всі функції державної влади. Відповідні референти штабів УПА зайнялись організуванням окремих ділянок життя. Червоний Хрест сповняє санітарну службу не лише у військових відділах, але й серед усього населення. Освітні референти організують шкільництво початкове й середнє, опрацьовують програму навчання. Під керівництвом штабів УПА організовується адміністрація й судівництво, наладнюється економічне життя.

Життя показало, що для завершення збройної боротьби українського народу та для керівництва усіма ділянками народнього життя потрібний всенародній керівний законодавчий і виконавчий центри. За ініціативою УПА в червні 1944 р. відбувся всеукраїнський з'їзд представників активних політичних середовищ, представників УПА та окремих чільних громадських і політичних діячів, на якому створено Головну Українську Визвольну Раду - як революційний парламент. На З'їзді створено секретаріат, що виконує завдання революційного уряду.

Так переорганізована УПА прийняла безпощадною військовою й політичною боротьбою большевиків, що вертались в Україну в результаті німецької поразки. Для успішної боротьби з большевиками пороблено всі необхідні політичні й організаційні приготування. У цій боротьбі тільки чисельний і технічний моменти працюють у користь большевиків. Коли б до цього долучився ще й час, тоді большевики в кращій ситуації. Коли ж час мирної передишки на зовнішніх фронтах буде короткий, тоді питання, яка рана буде для большевиків смертельною - зовнішня, чи внутрішня, не таке просте до вирішення.

Тим, що схильні воєнні шанси оцінювати лише цифрами літаків, танків і гармат, треба б обов'язково поробити висновки з факту, що німців у Франції знищив в різній мірі наступ аліантів ззовні, як і наступ французьких повстанців з середини. Так було з німецькою

армією, яка не піддалась жодним впливам французької національної революції, піддалась єдино паніці. Французька армія визволення не мала своїх солдатів у німецькому Вермахті. Українська ж національна революція має кровно кожного четвертого бійця у рядах червоної армії політично необмежену кількість бійців, національна революція народів Сходу має шанси ставити на всю червоноармійську масу.

"Даю вам зброї стільки, скільки можу. До вас сьогодні ще не піду. Моє місце покищо в червоній армії. Своє завдання розумію так. - Коли прийде час зголоситися в УПА, то я зголошуся не один, але приведу до вас полк війська з артилерією й танками". Наведені слова розмови старшини УПА з старшиною ЧА - це тільки один з епізодів взаємин між старшинами й бійцями ЧА і УПА та zarazом це весь зміст закону, по якому іде кожна революція.

Повстанський рух почався тільки на Волині і тільки відділом з 70-ти крісів, а літом 1943 р. боролось у рядах УПА майже все населення 14-ти областей. В 1942 р. зграбували німці весь хліб на Україні, заставляючи її населення пухнути з голоду. 1943 р. з територій охоплених повстанськими діями не вдалось німцям вивести ні одного вагона хліба.

В 1942 р. ще німці польовали на громадян України, мов на диких звірів і сотнями тисяч везли їх на "роботу", тобто на вічну загибель від голоду, пошестей і альянтських бомб у Німеччині. В 1943 р. все фізично здорове населення відстоювало гордо й мужньо своє право на життя, боронило зі зброєю в руках свою землю та будувало на ній новий лад.

Ідея фронту поневолених народів в 1941 р. була лиш гаслом, в 1943 р. в рядах УПА було вже заступлено із національностей ССРС. В 1941 р. большевики ще вживали відділів червоної армії для побороювання українських повстанських загонів на Лубенщині, сьогодні цю акцію можуть довірити вже лише вибраним відділам НКВД.

Ліквідувати сьогодні українську національну революцію, це, за словами одного большевицького комісара, ліквідувати кожного дорослого громадянина, а дітей перевиховувати. Вся трудність, на яку натрапляє російський большевизм у боротьбі з українською революцією лежить в тому, що ті, які мали б ліквідувати, перетворюються в тих, що їх треба ліквідувати. Бо наша революція це не лише збройний, але в першу чергу політичний наступ. Дотепер історія нашої революції записана перемогою зброї й політичної думки.

Коли б навіть обставини заставили припинити цей збройний наступ, то ніщо не заставить нас припинити політичний наступ. Наша політична дія приготувала ґрунт для збройного виступу в 1942 р., вона і в будучому дасть можливість відновити, чи поширити фронт нашої збройної боротьби.

Та сьогодні збройна боротьба в Україні в повному розгарі. Ріст революційних сил в Україні і в ССРС та політична ситуація в світі дає повну підставу твердити, що наш наступ закінчиться перемогою.

/Передрук з "Визвольної політики", січень 1946 ч.1/

= = =

Держава не сміє бути деспотичним ідолом - божком, перед яким тремтять і якому служать позбавлені всіх людських прав раби, але держава це форма організованої національної спільноти, яка служить нації та її вільним громадянам, щоби створити їм найбільше пригожі умови для всебічного розгортання й вияву їхніх творчих сил.

= = = =

/Відтворений з пам'яті наказ ч. 1, яким переіменовано всі збройні сили українського визвольного руху, на Українську Повстанську Армію/

Воля Народам!

Воля Людині!

Головна Команда Української
Повстанської Армії /УПА/

Постій, березень-квітень 1943

НАКАЗ ч. 1.

§1.

Боротьба Українського Народу за своє визволення, за Самостійну Соборну Українську Державу не припинялась ні на мить. Вона йде і в сучасній війні світових імперіалістичних потуг, гітлеризму й більшовизму.

Нині Український Нарід знаходиться в дуже великій небезпеці. Німці й більшовики намагаються його знищити. Заломуючись на фронтах, німецький гітлеризм посилює кривавий терор на всіх Українських Землях. Розстріли, грабунки, катування, арешти, концентраційні табори, в'язниці, примусовий вивіз до Німеччини на тяжкі роботи й поневіряння, масово збільшуючись, набрали характеру надмірності. І більшовицькі банди теж тероризують українське життя. Але своє право на існування, на свою державність, Український Нарід героїчно боронить стихійним виступом проти наїзників. Зі зброєю в руках Він став на захист своєї Долі.

§2.

В боротьбі проти німецьких наїзників та більшовицьких банд повстала серед Українського Народу своя власна військова сила. Вона набрала форми самооборони сіл, містечок та цілих районів. Керівництво цієї збройною силою здійснюють боївки ОУН, Революційний Провід якої стоїть на чолі всього Українського Визвольного Руху.

§3.

Боротьба, так проти гітлеризму, як і більшовизму, поруч з самопожертвою та відданістю Ідеї Вільної України, вимагає з'єднання бойових дій збройних сил Українського Народу. Ухвалою Революційного Проводу ОУН всі збройні сили /місцева самооборона, боївки ОУН, партизанські загони/ зводяться в одну цілість з назвою Українська Повстанська Армія /УПА/. Нею кермує Головна Команда.

§4.

Цей наказ розповсюджується на всі терени України й обов'язковий до виконання всіма Українськими Визвольними Організаціями.

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

Слава Україні!

Головна Команда
Української Повстанської Армії
/УПА/

М.О. ШЛЯХОМІ СЛОВОМ У П.Д.

"Вся наша нація віддає сьогодні паклін зброї. В чому секрет цього культу, що так неждано спалахнув серед найширших кіл нашої суспільності? Ясно, що цей культ - це найбільший зрілий вияв остаточної, підвладної поєстави всієї нації, що досить нам жити життям підлого раба, що змушений безпереривно, боязко оглядатися на дуло нагана гестапівця, чи енкаведисти; це доказ, що українці вже гідні жити самостійно, бо волю купують ціною крові, силою української зброї. І хоча нашому поколінню судилося проживати в найширшій тюрмі народів, яку зазнала історія, в СРСР, наш народ не зломився. Уся наша суспільність порозумілася в одному: що можна буде жити тепер у більшовицькій дійсності тільки зі зброєю в руках".

Так пише підпільна газета УПА "Повстанець" в 5-6 числі з 1945. Ці слова як не можна краще віддають тло, на якому зродилася УПА й славний шлях боротьби, яким вона сьогодні йде. Український народ твердо й остаточно сказав собі: досить! Досить знущань, досить наруги над найсвятішими правами нації, досить гестапа й НКВД. На західання найзників відповів він збройною боротьбою.

В час, коли німецький найзник за своїми підлими плянами стався зробити Україну країною без мешканців, в час, коли панував найжахливіший терор німецького фашизму - в той час зродилася УПА. Як збройне рам'я українського народу УПА з усією силою протиставилася теророві найзника. Станула в обороні призначених на смерть, або на вічне рабство мільйонів українців.

Чи треба пригадувати ще раз сьогодні ті безчисленні бої, що їх відділи УПА зводили зі зграєю гестапівців і гітлерівців, які обсіли були Україну? Чи ж з перспективи хоч і не довгого, але дуже важливого своїми подіями часу навіть ті, які перед двома роками уважали діяльність УПА за непотрібну, а то й шкідливу, не признають сьогодні за УПА тих величезних заслуг, які вона зробила своєю жертвенною боротьбою з німецьким окупантом? Здається, немає одного українця, який не признав би, що ця боротьба була одинокою, найбільш правильною поставою супроти окупаційного німецького терору.

І коли на місці німецького окупанта прийшов другий, не менше грізний та жорстокий більшовицький найзник, почуття, подекуди підсвідоме, інстинктивно, почуття української суспільності, що "в більшовицькій дійсності буде можна жити тільки зі зброєю в руках" ще більше скріпилося. Кожному українцеві стало ясним, що в більшовицькій дійсності не можна бути нейтральним, що не можна собі сказати: "моя хата з краю", що треба вибирати, або почесну службу для української визвольної революції, або ганебне вислугування ворогові. І - треба це твердо підкреслити, - що український народ, за малими виїмками підлих зрадників, вибрав тяжку, тернисту, але одинокую правильну дорогу боротьби за самостійність.

Ряди УПА поповнилися новими силами. Ті, що не попали в ряди бійців - творять запілля української революції. Воно своєю ворожою поставою та дисциплінованим виконанням наказів українського підпільно-революційного проводу вможливило бойову революційну акцію УПА та політичну діяльність проводу. Щоб правильно розглядати дії УПА, не можна забувати факту, що УПА це не виключно військово-збройна сила, але в рівній мірі також і політична. Тому успіхи бійців УПА міряються не лише чисто мілітарною вартістю їх дій, але також політичною та ступенем політичної активізації мас, яку ті дії викликають.

УПА по своєму розв'язує проблеми, які ставить перед укра-

їським населенням винищувальна політика большевиків і розв'язує їх добре, бо по лінії оборони життєвих інтересів українського народу. Передусім вона охороняє біологічну субстанцію українського народу /так!/ перед безпосереднім ворожим винищенням. Існування та дії УПА не дозволяють большевикам "господарити" на Україні по своєму, не оглядаючись на інтереси українського селянина, чи робітника. Вони мусять числитися з тим, що село не дасть себе тепер безкарно винищити, чи виголодити, як це мало місце в 1933 р.

В тому відношенні особливої ваги набирають акції УПА проти збирання хліба зі селян, проти переселювання українців з західних окраїн, та проти вивозу поворотців з Німеччини. Особливо в останньому часі набрала розмаху боротьба з переселенчою акцією, яку провадить совєтський уряд на спілку з польською адміністрацією тих теренів. УПА кермує акцією спротиву, дає вказівки селянам, як мають вести себе в часі "урядування" різних переселенчих комісій, а де потрібно, то й активним діянням підтверджує свої постанови. Села, з яких мимо всего вивезено селян, падають жертвою огню. Це відбирає охоту есентуальним кольтоністам переселюватись на українські землі. Рівночасно акції УПА не звертаються проти безборонних польських селян. Протинно, занотуємо факти спільної оборони перед большевицьким окупантом.

Вже через само існування, УПА є великим пропагандивним чинником українських самостійницьких ідей. Особливо велику пропагандивну вартість виявили військово-політичні рейди окремих загонів УПА. В часі деяких політичних акцій, чи для пропаганди наших ідей вирушають поодинокі відділи по деяких околицях /областях/, зголошують навіть у далеко віддалені околиці. Підчас райдів поширюються самостійницькі видання, пропагандисти скликають політичні мітінги, переводять розмови з місцевим населенням. Вже самою своєю появою відділи електризують місцеве населення, активізують маси та підносять їх на дусі. Факти, як щиро та радісно приймає населення рейдуючі відділи свідчать про їх успіхи.

При характеристиці УПА треба підмітити велику моральну стійкість бійців УПА. Гарт духа, погорда смерті, видержливість на нестачі, на голод і холод - всі ці прикмети притаманні так старшинам, як і бійцям УПА. Фанатична віра в перемогу ідеї, за яку боряться, дає їм силу додержуватись консеквентно гасла, що його виписали вони на своїх прапорах: "витривати й перемогти, вмерти, а не зда-тись". Коли навіть трапляється, що бійці найдуться в безвиглядному положенні, то ніколи не здаються в полон, а останню кулю чи гранату залишають "для себе". Така моральна постава бійців впевнює нас у правильності вибраної ідеї та в незломності сил УПА.

При розгляді дій УПА треба зробити ще один висновок. Збройні дії УПА, безпосередні акції політичного характеру, як також ідеї, ширені нею, опановують всі українські землі, хоч може натуга тих акцій не всюди однакова й не всюди видна назовні. Тривалість та інтензивність того роду акцій залежить у великій мірі від географічних властивостей терену, на якому вони проводяться. Тому, цілком природно, що УПА певно й сильно держиться в гірських і лісистих районах, не зменшуючи тим своїх дій на цілій українській території, бо існує вона як сила великих потенціальных можливостей, що у відповідний, корисний для широкого виступу час, оформить нагромаджену революційну енергію українського народу, спрямовуючи її в напрямку здобуття Української Самостійної Соборної Держави.

Для насвітлення вище сказаного наведемо декілька фактів із дій Української Повстанської Армії:

20.2.45 напали большевики в силі 1000 чоловік на село Космач, яблонівський р-н, станиславівська область, де кватирували дві наші сотні - "Чорногора" і "Сурма" і використавши мороз та сніжну завіруху вдарили негайно на село. Бій розпочався о годині 6-ій рано. Большевики, намагавсь здобути село, наступали трьома сотнями з одної, а чотирьома з другої сторони. Бій тривав до години 12-ої.

Червоні залишили на полі бою 140 вбитими й багато ранених. Власні втрати - 14 вбитих і 17 ранених /з того 3 тяжко ранених/. Здобуто трофеї.

22.3.45 р. в селі Голинь /Калушчина/ сапери сотні Л. вимінували великий двольокомотивний поїзд із 1500 большевиками /військо НКВД/, яких командування НКВД стягнуло для підкріплення ведених облав проти УПА. Як подає розвідка, большевики втратили в тій акції 1200 раненими й вбитими.

14.4. батальйони большевиків робили облаву на села Братисів і Нижнів /станіславівська область/. Наші відділи звели з ними успішний бій, в якому впало біля 60 большевиків, а в тому числі й командир батальйону - капітан НКВД.

24.4. - 30.4. невеликий відділ УПА "Крути" під командуванням Ч. відбув військово-пропагандивний рейд по північній частині Правобережної України, доходячи під Київ, до Дніпра і долиньної течії Прип'яті. За 70 днів відділ пройшов 900 кілометрів дороги та провідав 17 районів, а саме: в житомирській області - Олевське, Емільчине, Білокоровичі, Бараші, Коростень, Чоповичі, Малин, Радомиль; у київській області - Бородянка, Іванків, Димер, Чорнобиль, Хабне і Новошепеличі; в поліській області - Ельськ і знову в житомирській області - Овруч і Словечна. За цей час відділ мав 11 збройних сутичок з ворогом, в тому числі 3 більші бої, в яких знищено 28 енкаведистів, здобути 1 кулемет, 10 автоматів, 8 пістоль, 28 крісів і багато муніції.

2.5. на залізничному шляху Коростень - Житомир відділ повністю розгромив одну з засідок, які там поробив був батальйон НКВД. 17.5. в селі Рихта, димерського р-ну відділ знищив двох лейтенантів НКВД, а одного лейтенанта НКВД взяв в полон. 24.5. біля с. Дев'ятки /чорнобильського району/ відділ розбив наступ енкаведистів; ворог утратив 17 вбитими, серед них 4 лейтенантів, начальника НКВД і начальника міліції іванківського р-ну. В цьому бою загинули смертю героїв 6 українських повстанців. 6.6. в димерському р-ні відділ щасливо вибився з ворожого оточення. Відділ виконав велику пропагандивну роботу. Населення скрізь виявило прихильну постану до нашої визвольної боротьби та сердечно вітало наших повстанців.

10.6. нічю сотня "Чорноти" вдарила на райцентр Галич. Обстріляно будинок НКВД і НКГБ. Забито одного енкаведиста і двох стрільців. Той самої ночі вдарено на станицю стрибків в селі Залуква- р-н Галич. Здобуто три кріси, 1 мш. Забито 4 стрибків, а решта втекла.

2.6. чотобий Богдан зі стрільцем Бурим попали на засідку. Відбивалися до останнього набору. Большевиків впало двох, а ранено одного. Чотобий Богдан розірвав себе гранатом, а стр. ранений в обі руки понав живим.

11.6. залога НКВД наскочила на село Лисець /станіславівська область/. Стрілецький рій з чоти Кліма під ком. Вечірного вдарив по них, не допускаючи до вивозу селян. Ранено 3 большевиків.

В днях 5-20.6. повстанські відділи з Холодного Яру розпочали акцію в районі Знам'янки проти комісії для стягнення податкового грабіжницького контингенту. В трьох селах зліквідовано контингенті комісії, а награбований хліб повернуто голодуючим колгоспникам.

22.6. відбулась облава на "Чорний Ліс" /станіславівська область/. Участь брало 5000 військ НКВД. У дрібних сутичках з нашими частинами впало 40 большевиків вбитими й раненими. У нас 2 забиті. Операція скінчилась 29.6.

12.7. перша чота сотні Вихра під ком. чот. Холодного вдарила на райцентр Солотвина. Обстріляно НКГБ і военкомат.

17.7. на шляху Бахмач-Конотоп повстанці затримали поїзд "добровільних поворотців з Німеччини". Вир'язалась перестрілка з конвоєм. Серед поворотців виникла паніка. Більша частина поворотців втекла.

13.7. сотня Богуна зробила ряд засідок на шляху Кривотузи - Гостів. На засідку попало 49 большевиків-пограничників. По короткому бою большевики розбіглися, залишаючи на полі бою 18 вбитими й 6 важко раненими. Трофеї забрано.

21.7. відділ УПА наскочив на районний осеред Глубічок Великий /тернопільська область/. Знищено будинок военкомату, перервано телефонну сполуку Тернопіль-Львів і Тернопіль-Броди та знищено 8 енкаведистів.

22.7. три большевицькі роти напали на села Саджаву й Глибівку /станиславівська область/ та почали облаву. По них вдарила сотня УПА "М" під командуванням Б. та сотня УПА під ком. Ч. На допомогу большевикам прибуло ще дві роти. Для підкріплення повстанських сотень курінний Б. кинув у бій ще дві сотні під ком. О. і Ш. Большевиком прибула допомога з Порогів, Солотвини та Надвірни в силі 600 штиків. Почався запеклий бій. Мимо того, що большевикам у бою помагало 6 літаків, большевики панічно втекли з поля бою, залишаючи 150 вбитими та скільки ж раненими. Знищено 1 ворожий літак. В цьому бою згинуло смертю героїв 12 українських повстанців.

3.8. з Войнилова до с. Верхні приїхав відділ большевицьких посіпак зі стрибками в числі около 300 чоловік з метою виселювати селян та ліквідувати їхнє майно. Вертаючись з награбованим майном натрапили большевики на засідку, яку зробив відділ Середного між Верхньою і Гуменовим. У висліді цієї засідки вбито 10 большевиків, між ними: Голову райвиконкому, секретаря райпарткому Деркаченка, секретаря В.Д.К.С.М. Бобова, завідувачого райфінвідділом Гонського, завідувачого райуправнаркомзаг та кілька стрибків. Зловлено живими 9 стрибків і одного большевика, який за порадою вет. лікаря - українця, не відстрілювався. З нашої сторони один убитий. Половлених переводили через село, де народ приглядався їм із вдовolenням і хоч палицями, чи кулаками хотів частинно виладувати свій біль і гнів на них за зроблені йому кривди. Стрільці, що конвоювали зловлених, не могли успокоїти народу.

Від 6.8.-13.8. відділ УПА під ком. сот. М. відбув пропагандивно-бойовий рейд в жаб'їнський район. 9.8. вночі відділ ударив по районному осередку Жаб'є та по станицях "істребітелей" в селах Голви й Краснопілля. Райцентр густо обстріляно з кулеметів. Шаскок так заскочив большевиків, що ніхто в цілому центрі не відстрілювався. Як опісля виявилось, заляканий майор НКГБ, втікаючи панічно до підвалу так вдарився головою до муру, що після трьох днів помер.

13.9. в с. Голинь большевики й стрибки в числі 15 чоловік зловили одного бойовика та його батька із пограбованим їхнім майном від'їхали на Сілку Калущську. Кількох бойовиків з другом Артемом дігнали їх та відкрили по них огонь. Вив'язався 1-годинний бій, у висліді якого вбито 4 посіпак, та відібрано все пограбоване майно.

2.10. в селі Березниця Нижня відділ Міліції Обивательської Хмельська поліція/ стрінувся зі заставою сотні УПА С. У висліді нерестрілки ранено одного міліціонера. Раненому зроблено перев'язку та з відповідним пропагандивним листом випущено.

3.-8.11. відділ УПА під командою Д. зробив пропагандивний рей по 4 районах Кам'янсьць-подільської області, а саме: Смотрич, Дунаїв, Яромолинці й Сатанів. Рейд був не законспірований, відділ посувався днями на підводах і конях. Пропагандивну роботу живим і друкованим словом проведено вдало в 11 селах і виконано 4 більші акції: у с. Нігин - смотрицького р-ну, у с. Тинна - смотрицького р-ну, в с. Куяви - яромоленицького р-ну і в с. Липівка - сатанівського району; в с. Куяви знищено 3 енкаведистів. Під час рейду відділ звів 2 бої 4.11. на шляху між сс. Нігин і Балинівка /дунаївського району/ розігнав заставу двох десятків енкаведистів і стрибків.

27.-29.11. неволічкий відділ УПА "Сірі Ворки" влаштували пропагандивний рейд на Буковину. 28.11. в с. Опут знищив 5 розвідувачів НКВД. 29.11. біля с. Топорівні розбив большевицьку погоню,

знищивши між багатьома командира цієї погоні - начальника черновецького обласного НКВД. У десятку пройдених сіл роздано між населення листівки УПА. Буковинське населення сердечно вітало в себе галицьких повстанців.

Вище подані бої УПА - це тільки незначна частина із цілого ряду збройних акцій українських повстанців. Щоб уявити собі фактичний образ боротьби в Україні, подаємо два піврічні зведення - звіти командирів двох боевих загонів УПАрмії.

Самими тільки 4-ма куренями командира Р. виконано за час від 1.1.45 - 30.6.45 понад 110 бойових акцій, в тому на райцентри - 5. Ворог утратив у тих боях 1852 убитими, а в тому: майорів - 3, капітанів - 8, лейтенантів - 27, начальників НКВД, НКГБ та значніших партійців - 12. Ушкоджено 1 ворожий літак, виміновано 4 льокомотиви, при тому знищено багато вагонів. Ворог втратив ще: 919 раненими, здобуто трофеї: 3 автомашини "панцербікси", 10 кулеметів, 18 десятизарядок, 75 автоматів, 245 крісів, 80 пістолів, 105 гранат, кілька тисяч штук муніції, 130 пар обуви, 100 тисяч карб., багато білля, одягу, шкіри, харчів і т.п.

Власні втрати: 101 вбитими, в тому: 1 курінний, 5 сотенних, 3 чотових, 16 бійців і командирів, будучи раненими, щоб не дати себе живими в руки ворога - дострімились, або розірвали себе гранатами. Втрати раненими - 58 чоловіків, в тому сам командир "Р."

Загально куренями групи "Говерля" проведено в часі від 1.1.45 до 30.6.45 : 181 бойових акцій, з чого 8 на райцентри і міста. Ворог втратив 3975 вбитими, в тому майорів - 6, капітанів - 10, лейтенантів - 3, начальників НКВД і НКГБ та значніших партійців - 17, раненими 1383. Знищено 21 автомашин, 5 льокомотив, висаджено 9 мостів, здобути 22 кулемети, 103 автомати, 29 10-зарядок, 321 крісів, 38 пістолів та багато інших трофеїв. Намі втрати: 215 вбитими, з чого 20 розірвало себе гранатами, або застрілились, ранених 129.

Коли сьогодні розглядаємо пройдений шлях боротьби УПА з большевицьким наїзником, то мусимо ствердити, що без саможертвенної відданості справі цілого українського населення, в першій мірі селянства, УПА не змогла би встоятись. Не помігають большевикам ані терор, ані насилля, ані вивози, ані хитрі намагання розділити, роз'єднати населення, кинути безземельних на куркулів, бідних на багатих. Мало теж принесла їм користи проголошена амнесія для тих, які були в "бандах". Не осягають вони нічого стосуванням збірної відповідальності. В тих випадках маємо серед населення правдиві вияви героїства. Зате, що син є бойовиком УПА, наїзник нищить майно його батьків, палить їхню садибу, саджає його родичу в тюрму. А проте вони переховують революціонерів, часто-густо терплячи після цього. З-посеред дітей, дівчат, жінок, рекрутуються жертвенні зв'язкові, санітарки, розвідчики. Населення складає добровільно й з охотою для прохарчування бойовиків, не зважаючи на те, що мусить теж складати наложений большевиками контингент. Для одноціло ворожа постава населення супроти наїзника, а жертвенно прихильна супроти УПА вможливила вдержувати її бойову силу, підготовляти нові кадри бойовиків, відбивати всякі спроби ворога її знищити, завдати ворогові, коли цього треба - дошкульних ударів і втрат та підготовлятися до остаточної розправи.

/ "Україна в боротьбі", 1946/

+ + + + +
+ + + +

Пім.

На стіні

/В пам'ять тим, що впали/

Як над Україною загули мотори бомбовозів, а на кордонах заревли гармати, прийшов короткий і змістовний наказ: „В ряд ставай, щоб не було залізною“!

І хлопці пішли. На світанку, як кривава заграва сходячого сонця рожевими пеленами встеляла поля, а шибки знайомих хат займались пожежою, вони кидали своїх найближчих і йшли. У слід їм дивилась задумана, зажурена мати, а найдорожча струшувала нишком непрошену сльозу, що пхалася вперто до очей. Та вони не оглядались. Бо їхній погляд приковувала до себе ясна зоря, що перед ними, якій ми дали ім'я Самостійна Соборна.

І прийшов день. 30. червня 1941 року. Вільно замазали над українськими землями прапори, що на них золотом мережана блакить і подали вітрам буйним крилату вістку: „Від нині без рабства, без панотва!“

Та мало ще мабуть було демонам гарячої крові і сліз вдовиних і сирітських. На Україну грянула нова навала, не крада від тої, що відступила. Новий варвар став донтати безжалісно все, що найдорожче нам, грабити, зневажати й розстрілювати всіх, що не схотіли підпорядковуватись йому... Перед Україною з'явилось знову марево заґлади: Знищити все, що становить про нашу окремішність, вбити за всяку ціну в нашого народа почуття національної гідності, винищити фізично українську провідну верству, а на її місце насадити германського „іберменша“, українське селянство й робітництво залікнуту до стану безвольного раба, що залкано наслуховує, чого пан хоче, оце були пляни новітніх гунів, що прийшли в Україну.

Тому й прийшлося рішити: не хлібом-сіллю, а кулею бітай брунатного гада!

Оживились діброви. Зашуміли українські ліси й прийняли привітно в свої обійми нових коліїв. Вклонились їм привітно високі дерева й закрили їх своїм зеленим віттям перед очима ворога. У землянках, у тіні кріслатих дерев чистили хлопці кріси, гострили шаблі. А як ніч-мати сновивала темрявою села й міста, виходили партизани з своїх криївок. І супокій ночі прорізували свисту куль. Хтось скрикнувши востаннє і вмившись своєю кров'ю, працавав зі світом.

Це українські повстанці розплачувались з катом українського народу.

Скаженів наїзник. Горіли села. На ринках міст розстрілював садист перед очима зігнаного населення десятки заклаників. Та ні пожарами, ні кров'ю неповинних жертв не вдавалось йому згасити полум'я повстання. Своєю гордою поставою в обличчі смерті, хоч скатовані й зневажані, розстрілювані пригадували все наїзникові, що сили духа українського народу він ніколи не зломить.

А ряди УПА росли. Хоч не одному прийшлося у боях із відділами гестапа зложити свою голову і ще одну безіменну могилку собою заповнити, бій не переривався. На їхнє місце ставали нові месники.

... Десь жили люди безжурно. Десь грала весела музика й пари свobodно гуляли. І лягали смачні вина, а на ресторанний стіл падали 100-марківки, викинені зневажливо з банкнотами набитого гаманця, білою рукою, що її всі пальці в золотих перстнях.

Але — хіба ж це життя? Чи в звуках музики не чують ті люди часом плачу знедолених сиріт за розстріляним батьком і нарікань

пограбованої вдовиці? Хіба ж не вбачають вони в вині, що перед ними слеза зневаженої дівчини? А в поглядях зустрічних селян погорди, що гірше вогню палить? І чи не стають їм вина гіркіші від полину, а звуки оркестри не черемінуються в невольничий клекіт?... А вранці, як глянуть до дзеркала, не збрас їх охота самому собі плюнути в лице?

Отам в лісі, де дощ вмиває голову, а буйний вітер кучері розчісує, а свист куль замість колісанки, отам життя! Буйне, вільне, юнацьке! Не зігнемо по рабськи карку, не схилимо голови у ярма!

... Десь там сама тоскує мати. Не палено в похмурій хаті, не варено. Для кого ж варити? Син її не прийде на обід, він у лісі на стійці - обідає. А вкруг його, її єдиної нації, смерть гус-то сіті розставляє. А може він ранений і коріння тверде замість ліжка йому?...

А дівчина сорочку мережить і мріє про ту хвилину, коли нічка закрий темрявою стежки, що ними милий з ліса прилине. Подарує палкий поцілує, надіне чисту сорочку й знову зникне... І слеза пхасться до очей... А може він уже не прийде?... Може він уже з зеленою муравкою звінчався?

А він десь в лісі на сторожі і тільки думкою про них лине: Не тоскуй мамо! Твій син з вдячністю все думає про Тебе. За те, що з молоком своїх грудей Ти дала йому чар любови Рідного Краю, за те, що своїми піснями й казками Ти вчила його любити правду й красу і виростила з його людина. І горда будь, що він такий, як ті, що про їх як про героїв Ти розказувала йому колись. І що й Ти сказати можеш: "Твоїми слідами я йду, Пречиста! Ти дала сина людству в жертві, і я свого віддаю."

Не сумуй, дівчино! Твій сокіл гідно стоїть на сторожі народньої чести. А в тому і твоя частина заслуги, бо ти обдарувала його своїм коханням, що гріє його в важких хвилинах боротьби й дає йому гарту видержати на стійці.

Та бог війни й жорстокий бог, що вічно кривавих жертв вимагає. І мруть борці. Падуть на стійці і тільки могилки зелені залишаються, як свідки доби, що жорстока, як вовчиця.

Відходять герої, щоб там десь у іншому світі принести привіт із рідного краю друзям, що на чужині, що по конц-лагерах відстояли свою важку стійку. Щоб оповіданням про те, що діється в Україні, розвеселити їх стомлені душі. Бо їм ще важку стійку відстояти прийшлося.

Ви, друзі, що впали в бою на Рідній Землі, вмирали, хоч в крузі своїх близьких. І рідні поля слали вам останній привіт і рідне небо накривало вас своєю блакиттю і рідна земля пригорнула вас до свого лона. І рідна після прилине до вас і хтось із близьких клякне колись на вашій могилі, щоб душею з'єднатись з вами. А їм і того доля пожаліла. Без зброї, мовчки, без можності відплати прийшлося їм серед безустанних наруг і зневаг з п'ятном невольника проводити важкі дні проби. При вічних побоях злочинної зграї зрешували своєю кров'ю чужу землю. І близьких не було в поблизу, як вмирати прийшлося. А коли й були, то й глянути на їх важко було, бо на вид їхнього страдання ще важче робилось на душі, як од свого. Затискати приходилось зуби й до криві кусати потріскані з гарячки уста, щоб стогін зі зболілих грудей не виривався, щоб ворог не посміхався.

Нелюдські були знущання. Ломались дуби, ломались - та не зігнулись. "Раз добром налите серце звик не прохололо".

Друже Олексю, Василю, Дмитре і десятки інших знаних мені й імені незнаних! І досі стоять мені перед очима Ваші зневожені поstattі та горді, вогнем блискучі погляди. І й досі брешуть в ухах так прості, а так величні слова: "Нам треба вмерти: та вмерти гідно!" І Ви залишилися вірні своїй постанові.

"Не гелосять, не ридать, бо немає батька - нени, На чужому поховать, острогрантому камні..."

- так оспівує поет героїв на чужині; а Вам ще гірше судилося. І на чужому, острогранному камені не довелося Вам свої кості білі зложити, бо садистові мало було навіть Вашої мученицької смерті. Він наказав спалити Ваше тіло й розвіяти попіл по всьому світу, щоб і сліду не залишилось по тих, що зважились на прю з демоном стати.

"Та хоч знищить ворог тіло, але духа він не зможе!..."

Ваш дух, дух героїв, що життя і смерть побороли, між нами. Вказує нам шлях правий і загриває видержати в боротьбі за ідеал, що за нього:

"ВИ ВСЕ ВІДДАЛИ, ЩО ДЛЯ ЙОГО МОГЛИ".

: - : - : - : - :

П.Ст.

Чому ми боремось ЗА СВОЮ ДЕРЖАВУ?

Це питання, яке для всіх народів є ясним, нажаль не для всіх українців є зрозумілим. Головно тут на чужині багато молодих людей, почувши про боротьбу українського народу на своїх землях за Українську Самостійну Соборну Державу, ставить собі такі питання: Нащо нам своєї держави? Кому вона здалася? Чи варта стільки жертв оця своя держава? Чи не можна добре жити не проливаючи крові за якусь там державу?

Оці всі молоді забувають за один важний і незмінний закон у світі, що на світі немає і не може існувати порожнеча. В даному розумінні це значить: коли якийсь нарід не вмiє, чи не схоче сам собою правити, то править ним інший народ, який звичайно не дбає про добро тих, якими править, але на свою користь. Що ж таке Українська Самостійна Соборна Держава? - Це влада українського народу на всій своїй широкій і багатій землі. І коли ми не зуміємо, чи не зачомемо самі володіти своєю землею, то до нас прийде чужа влада. А що вона нам принесе, на це маємо науку з цілої нашої історії. Принесе те, що на найбагатшій у світі землі люди мільйонами будуть гинути з голоду, що другі мільйони будуть загнані в Сибіри та Казахстани, на каторжні роботи по чужих заврдах далеко від рідної землі, а решта буде упадати від тяжкої роботи на новітній панщині-колгоспах. Оце приносила й принесе нам чужа влада.

Чи наша земля не може нас вигодувати, що ми мусимо кидати її та шукати праці по чужих Німеччинах та Сибірах? Та ж наша Мати - земля українська годувала й годує своїм хлібом цілу Європу, то чи не може вона вигодувати своїх синів та дочок, що в поті чола на ній працюємо? Чи ми вже такі останні в світі, щоб на своїй землі не вмiли самі собі зробити порядку, що аж мусять у нас порядкувати чужинці?

В той час, коли азійські народи, які здається ніколи не мали своєї держави, тепер змагають до того, щоб стати господарями на своїй землі; коли в Європі мали свої держави народи, які начисляють небільше, як 3 мільйони, то нам понад 40 мільйоновому народові, який нераз в історії доказував, що він є здібний до державного будівництва, тепер потрібні чужинці? Ні і ще раз ні! Це вже зрозуміла більша частина українського народу і вкортці зрозуміють ще й ті, які собі ще цього не усвідомили, що доки на Україні будуть панувати зайди, до цих пор не буде ні правди, ні волі, ні щастя на нашій землі.

Український народ зрозумів вже теж, що влади нам ніхто не створить, що треба собі її вибороти. Зрозумів, що щоб заволодіти

свою землю, треба оборонити її від усіх тих, що хотять зробити собі з неї колонію, а український народ рабами, оборонити від тої голодної саранчі, що хмарами з усіх боків налітає на Україну. Він зрозумів цю відвічну правду і сьогодні по всій Україні, від Кавказу по Карпати, від Прип'яті по Чорне Море піднявся народ і в рядах Української Повстанської Армії бореться за Українську Самостійну Соборну Державу.

Ще одно питання ставля в собі молоді люди: нащо нам Українська Самостійна Держава, коли в нас є вже Українська Радянська Соціалістична Республіка / УРСР / ? - Ось на відповідь питання, а ви відповідайте самі. Чи Українська Радянська Соціалістична Республіка була і є владою українського народу на своїй землі ? Чи може це була і є влада кліки міжнародних спекулянтів - большевиків, які спекулювали і спекулюють кровю і трудом українського народу. Коли в 1933 р. мільйони українських селян та робітників гинуло страшною голодовою смертю, то український хліб ішов " на піддержку госу-дарства". Цей хліб віднятий від уст українського народу, большевики вивозили за кордон, щоб ним годувати нових експлуататорів німців та інших собі подібних.

Чи в революцію бився народ за колгоспи чи за те, щоб відібрати землю від поміщиків і володіти нею на власність ? Чи український народ боровся в революцію за Сибіри, в які сотні тисяч його загнано ? Чи боровся народ в революцію за панування нових експлуататорів, чи за свою народню владу ?

Чи тепер захоче народ боротися за якусь там ні нам, ні цілому світові потрібну "мирову революцію", за владу над цілим світом большевицько - сталінської кліки - на це хай відповіддю будуть вам слова одного червоноармійця: "коли ми побемо германського ката, зробимо те, на що чекав народ на Україні багато років, зробимо революцію проти нашого відвічного ворога Червоної Москви".

Чи французькі, англійські, американські та інші робітники і селяни потребують, щоб нами керували московські большевики ? Ми вже бачили самі, як живуть народи, в яких большевики намагаються завести свою владу. Подумайте самі, де краще ? Ви ж всі пережили большевицько - сталінську владу. Про неї зайвим вам було б розказувати. Ви тільки порівняйте і витягніть відповідні заключення.

Ми не хочемо боротися з русским, польським та іншими народами. Ми хочемо тільки волі українському народу на своїй землі і бу демо боротися з коким, хто захоче нам її відібрати, чице буде руский, чи польський, чи німецький чи ще може якийсь інший народ.

Ми хочемо тільки Української Держави на українській землі. На чужій землі ми не пхасемось, але й других на свою не пустимо панувати.

Жити в українській державі зможуть, коли захочуть чесно в ній працювати, різні народи. Ми не будемо їх пригнічувати. Навпаки, будемо їм помагати в їхньому культурному та матеріальному розвитку однак не допустимо, щоб чужий народ в нашій державі нами верховодив.

Вже сьогодні в рядах Української Повстанської Армії борються окремі відділи білорусів, грузинів, узбеків, татар, мадярів та інших народів Європи та Азії, поневолених Червоною Москвою, за визволення усіх знід большевицької кормиги. Перед у цьому визвольному рухові веде український народ, який перший, бо ще в 1918 р. почав боротьбу з кровавим загарбником, а тепер відновивши її у рядах УПА, під проводом Української Визвольної Ради / УГВР / іде до щасливого життя у своїй самостійній, від нікого незалежній державі.

Ще одне питання ставлять собі всі українці: що нам принесе Українська Держава ? Яка вона буде, відповіддю на це питання хай нам буде політично - соціальна програма УГВР.

УГВР бореться за :

- а/Забезпечення народньо- демократичного способу визнання політичного устрою Української Держави, шляхом загального представництва,
- б/Забезпечення свободи думки, світогляду і віри,
- в/Забезпечення розвитку української культури,
- г/Забезпечення справедливого ладу в українській державі,
- ґ/Забезпечення рівності усіх громадян перед законом,
- д/Забезпечення усіх громадянських прав усім національним меншостям на Україні,
- е/Забезпечення рівних спроможностей на освіту для всіх громадян,
- є/Забезпечення у трудовій громадянській діяльності для всіх громадян вільної ініціативи, регульованої вимогами і потребами цілості нації,
- ж/Забезпечення вільної форми трудового землекористування, з визначенням мінімальних / найменших/ та максимальних / найбільших/ розмірів для трудового землекористування,
- з/Усупільнення основних природних багатств, землі, лісу, вод і підземних багатств, з передачею рільних земель у постійне користування трудовим хліборобським господарствам,
- и/Удержавлення важкої індустрії та важкого транспорту, передачу кооперативним об'єднанням легкої і харчової індустрії, право широкого, вільного кооперування дрібних продуцентів,
- й/Забезпечення вільної торгівлі в унормованих законодавством межах,
- к/Забезпечення права на вільну працю фізичних та умових працівників і забезпечення сторони інтересів робітництва соціально м законодавством.

УГВР провадить свою боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу/УССД/ в союзі зі всіма поневоленими народами Європи та Азії, які борються за своє визволення і визнають право України на політичну незалежність.

УГВР змагає до порозуміння і прагне мирного співжиття зі всіма сусідами України на основі взаємного визнання права на власні держави на етнографічних землях кожного народу.

Хто найкраще забезпечить життя на нашій землі, як не своя влада, яка складатиметься з найкращих представників українського народу вибраних усім народом з тих, що кров свою проливали і життя своє готові були і є віддати за наше і цілого народу щастя.

.....

ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ,

ЩО ПЕРЕБУВАЄТЬ ПОЗА МЕЖАМИ БАТЬКІВЩИНИ

З В Е Р Н Е Н Н Я
ПРЕЗИДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ/УГВР/
СЕКРЕТАРІЯТУ ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ УГВР
І ГОЛОВНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ /УПА/

Українські Вояки !

В рідної України, з наших зруйнованих сел і міст, з наших могилами вкритих і знарядями розораних піль та ворогами стоптаних степів, з наших таємних лісів, ми, найвищі Керівні Органи Українського Народу на час його визвольної боротьби за власну суверенну державу, передаємо Вам наш бойовий привіт !

Минає рік, як Ви - одні в рядах чужих армій, другі як учасники попередніх визвольних змагань - залишили рідні землі, з яких уступав німецький окупант, і на які знову грнув відвічний лютий ворог

Української Землі — большевицько-московський загарбник. Не хочемо тут входити в те, чому частина безздатних синів українського народу була змушена воявати в чужих, ворожих Україні арміях, під чужими прапорами і за чужі імперіалістичні інтереси. Не питаємо сьогодні-хто винен, що українські безздатні сили розпоршились по всій Європі, а не стали всі до одного лавою під наші рідні національно-визвольні прапори на Українській Землі. Хочемо ствердити тільки одне:

не зважаючи на важке та — здалось би — безвихідне положення Українського Народу в часі московсько-німецького змагу за володіння над Україною, Український Народ не дав себе поневолити і проявив непохитну волю жити самостійним державним життям на своїй землі. На сторожі цієї волі він поставив з б р о й н і к а д р и с в о ї х с и н і в — УКРАЇНСЬКУ ПОВСТАНСЬКУ АРМІЮ./УПА/

В роках грізного лихоліття Українська Повстанська Армія підняла прапор визвольної боротьби за Українську Державу і не дозволила його потоптати ворогам Українського Народу. Вона була і є виразником і живучим доказом повної незалежності від будьяких зовнішніх чинників української визвольної політики та її революційних керівників, що служили і служать єдиної справі Українського Народу. Вона зберегла чистоту ідеї і правильну політичну лінію визвольної української боротьби та врятувала вояцьку честь свого народу. Своєю зброєю і кров'ю своїх стрільців вона писала нові сторінки до історії українського війська.

Продовж трьох років боротьби не зламали її неситі германські наїзники, не впала вона теж на колін перед енкаведівськими червоними ордами!

Гітлерівська Німеччина, один із ворогів України вивінувана всіма модерними воєнно-технічними засобами, розгорчена впала та зложила зброю.— Українська Повстанська Армія, заправлена в бою з гітлерівськими наїзниками, в свою чергу, вже більш року бореться успішно з большевицькою Москвою і являється сьогодні єдиним оборонцем української самостійницької ідеї, оборонцем громадян України перед кривавим большевицьким терором і насиллям, месником народніх кривд.

Кров'ю найкращих синів спливає Українська Земля, та ніщо не захитало віри в остаточну перемогу й жодна большевицько-московська сила не сокрушить зброї українського повстанця! Бо крім зброї, його серце горить ще полум'ям віри в немирущість і непобідимість ідеї боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. І це найміцніша зброя повстанця!

Українські Вояки на чужині!

Нам відоме Ваше трудно положення, нам відомо, що Ви опустили зброю з рук, якої не довелось Вам ужити в рішальний момент у боротьбі за Українську державу. Та не зважаючи на те, ми радіємо, що Ви збереглись у вірі сучасної боротьби, бо віримо, що одної зброї Ви не дали собі вирвати і ніколи в жодних умовах її перед ворогом не зложите. Ця зброя — це віра в ту саму Ідею, за яку сьогодні боряться українські повстанці, це кожночасна бойова готовість — ту віру обернути в чин і машерувати там, де сурмять бойові сурми, де торохкотять кулемети, де гудуть гармати, де ведеться кривавий змаг за бути чи не бути Українському Народові і Українській Державі.

Українські Вояки на чужині!

Хоч поділили нас кордони, — ми хочемо творити з Вами одну бойову дружинку! Ми хочемо, щоб усі Ви все своє знання, свої сили, свій труд і — як цього зажадає від Вас рідна Україна — своє життя готові були пожертвувати для волі й величі її!

Коли хто з Вас готовий боротись у важких умовах повстанського життя тоді вертайтеся на рідну землю! Вона Вас привітає як своїх синів і нових борців за її волю! Вертайтеся Вам відомими шляхами! Бережіться большевицьких комісій і транспортів, бо всі ті, що при їх допомозі верталися, ще дотепер своєї батьківщини не побачили. Для них приготував кремлівський тиран вітчизняний подарунок — нову п'ятирічку, далеко від рідної України, в невідільничих сибірських заводах.

Всі Ви, що залишаєтесь на чужині пам'ятайте, що весь Український Нарід веде затижну боротьбу за єдину священну ідею- Українську Державу! Довкруги цієї ідеї і під керівництвом найвищих революційних оргів лавами станули всі, що не служать чужим імперіалізмам. Хай для Вас, Українські Вояки, ця пригадка буде дороговказом, ясногоріючим смолоскипом серед темряви еміграційного життя!

Всі Ваші сили, Ваше знання, Ваш труд віддати на службу Краєві і його боротьбі - це для Вас наказ! Наказ, який передає Вам Український Нарід, що бореться, кривавиться й перемагає!

Віримо, що Ви, Українські Вояки на чужині, не станете осторонь цієї боротьби, але внесете до неї свій досвід і свій труд!

Ми свідомі того, що перед нами важкий шлях боротьби, яка вимагає героїзму і кривавих жертв, та ми не сумніваємося, що Ви, Українські Вояки, перші на чужині станете на цей шлях жертвенної боротьби й праці, щоб соромом не вкрити імени українського вояка і землі своєї.

Героїчна боротьба наших предків і українських повстанців та пам'ять про їх лицарську смерть за Українську Державу - це для Вас наказ!

З'єднані одною вірою в боротьбі, під єдиним керівним революційним проводом, здобудемо волю Українському Народові і відбудуємо Українську Самостійну Соборні державу та здійснимо заповітні образ княжих часів машеруючи як нові князі дружинники, щоб "шоломами своїми зачерпнути води із далекого Дону".

Постій, в липні 1945р.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Президія УГВР
Секретаріат військових справ УГВР
Головна Команда УПА

З ТЕОРЕТИЧНИХ ПРАЦЬ ШТАБУ УПА.

/УПС/ З підпольної друкарні Української Повстанської Армії вийшов "Бойовий Правильник Піхоти", в чотирьох книжечках, 160, разом 320 сторін, з датою 1944. Київ-Львів.

Перша книжечка/ сторін 47/ ділиться на дві частини: 1. Загальне положення і 2. Поодинокий борець. У 27 статтях першої частини викладено про: 1. Основи бойових дій піхоти, 2. Основи успіху піхоти в бою, 3. Вогонь і маневр підвідділів піхоти, 4. Бойовий лад і 5. Обовязки командира.

В другій частині першої книжечки, з'ясовані: 1. Загальні обовязки бійця, і 2. Спеціальні обовязки бійця/ зорець, добрий стрілець, автоматник, підносець, звязковий, конюх, польова стійка і наслух./ В додатку поміщено: 1. Засоби боротьби піхоти, 2. Стрілецький шкіц/ як його виготовляти/ і 3. Щоденник зорця. Друга книжечка в п'ятьох частинах/ II-VII/, дає інструкції про: стрілецький рій, рій автоматчиків, кулеметний рій, рій протитанкових крісів, окрема гармата. Крім загального положення на вступі кожного розділу з'ясовано завдання згаданих роїв передусім у наступальному бою та обороні. В Додатку поміщено: "Письмові документи, сигнали й умовні знаки для зв'язку.

Третя книжечка в частинах VIII-XII говорить про дії чоти.

Четверта книжечка трактує у двох обширніших частях XIII і XIV про стрілецьку і кулеметну сотню.

Вже сам перелік наголовків говорить про важливий зміст того видання. Зміст цей викладено ядерно, але й зичерпно та зрозуміло. Вигідний кишенивий формат, добрий папір і чистий друк збільшують вартість підручника, що є передусім великою допомогою в бойовому вишколі бійців УПА.

+++++